

Dnro 3706/93/22

18.5.2022

Eduskunta
Perustuslakivaliokunta

PeV@eduskunta.fi

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa U 29/2922 vp: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaisista säännöistä (datasäädös). Kiitos mahdollisuudesta lausua asiassa.

Euroopan tietosuojaneuvosto sekä Euroopan tietosuojavaltuutettu ovat antaneet datasäädösehdotuksesta yhteisen lausunnon¹, jonka laatimiseen tietosuojavaltuutetun toimisto on osallistunut Euroopan tietosuojaneuvoston jäsenenä. Lausunto on löydettävissä osoitteesta https://edpb.europa.eu/system/files/2022-05/edpb-edps_joint_opinion_22022_on_data_act_proposal_en.pdf.

Luonnollisten henkilöiden datan hallinnan mahdollisuuksien vahvistaminen

Tietosuojavaltuutettu yhtyy valtioneuvoston toteamukseen siitä, että ihmislähtöistä datanhallintaa on tärkeää vahvistaa käytännön keinoilla. Tältä osin on tarpeen huomata, että asetusehdotuksen II jaksossa tarkoitetut oikeudet ovat *käyttäjän* oikeuksia. Käyttäjä on asetusehdotuksen 2 artiklan 5 kohdan määritelmän mukaan tuotteen tai palvelun omistajaa tai vuokraajaa kuvaava käsite. Tämä tarkoittaa, että tuotteiden ja palveluiden käytön yhteydessä käsiteltävien henkilötietojen rekisteröity ei kaikissa tilanteissa pääse hyötymään *käyttäjälle* säädettävistä oikeuksista. Näin ollen II jaksossa tarkoitetut oikeudet vahvistavat yksityishenkilön (rekisteröidyn) oikeusturvaa vain joissakin tilanteissa sen mukaan, missä roolissa yksityishenkilö käyttää laitetta.

Jotta II jakson mukaiset oikeudet edistäisivät tehokkaasti yksityishenkilön tiedollista itsemääräämisoikeutta sekä ihmislähtöistä datanhallintaa, olisi perusteltua laajentaa II jakson mukaiset oikeudet koskemaan rekisteröityä myös niissä tilanteissa, kun asetuseräluonnoksen määritelmän mukainen käyttäjä ei ole samaan aikaan se rekisteröity, jota koskevia henkilötietoja tuotteen tai palvelun käytön yhteydessä käsitellään. Tässä tarkoituksessa voitaisiin lisätä yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukainen rekisteröidyn käsite asetusehdotuksen 2 artiklan 5 kohdan mukaiseen *käyttäjän* määritelmään.

Asetusehdotuksen suhde tietosuojasääntelyyn

Valtioneuvosto toteaa pitävänsä tärkeänä, että jatkovalmistelussa selvennetään ehdotuksen suhdetta EU:n tietosuojasääntelyyn. Tietosuojavaltuutettu yhtyy myös

¹ EDPB-EDPS Joint Opinion 2/2022 on the Proposal of the European Parliament and of the Council on harmonized rules on fair access to and use of data (Data Act)

tähän. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida muun muassa, voitaisiinko esimerkiksi 4 artiklan 5 kohdassa sekä 5 artiklan 6 kohdassa viitata yleisen tietosuoja-asetuksen 6 sekä 9 artiklojen lisäksi tietosuojasääntelyyn kokonaisuudessaan. Tällä tavalla voitaisiin korostaa sitä, että henkilötietojen käsittelyn osalta käsittelytoimien tulee olla kokonaisuudessaan henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn mukaista.

Julkisen sektorin toimijoiden oikeus saada dataa poikkeukselliseen tarpeeseen

Valtioneuvosto toteaa kantanaan, että asetusehdotuksen säännökset velvollisuudesta asettaa dataa viranomaisen saataville ovat epäselviä. Tietosuojavaltuutettu yhtyy tähän sekä valtioneuvoston kantaan siitä, että asetusalunoksesta mainittua erityistarvetta on jatkovalmistelussa tarpeen selkeyttää.

On tarpeen määritellä tarkemmin, mitä ehdotuksessa tarkoitetaan erityistarpeella. Henkilötietojen osalta viranomaisten tiedonsaantioikeuden tulisi rajoittua selkeästi niille säädettyihin tehtäviin.

Valvontamekanismi

Asetusehdotus sisältää jäsenvaltioille velvollisuuden nimetä yksi tai useampia toimivaltaisia viranomaisia asetuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Tarkastelussa on tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan pidettävä selkeänä lähtökohtana, että henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden valvonta on tietosuojaviranomaisen vastuulla. Tietosuojaviranomaisella tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista valvontaviranomaista. Tämän valvontaviranomaisen on oltava Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklan 3 kohdassa sekä yleisen tietosuoja-asetuksen VI luvun 1 jaksossa edellytetyllä tavalla riippumaton.

Euroopan tietosuojaneuvosto, jonka tekemiin linjauksiin tietosuojavaltuutetun toimisto on sitoutunut, on yhdessä Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa todennut², että datasäädöksessä olisi selkeästi määriteltävä paitsi tietosuojaviranomaisten rooli henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta valvovina viranomaisina, myös tietosuojaviranomaisten nimeäminen valvontaa koordinoivaksi viranomaiseksi.

² EDPB-EDPS Joint Opinion 2/2022 on the Proposal of the European Parliament and of the Council on harmonized rules on fair access to and use of data (Data Act), s. 4.